

Економіка та інновації

УДК 330.338

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16741933>

**Науково-методичний апарат методології оцінювання та прогнозування
рівня економічної безпеки України**

Луцик Юлія Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет оборони України, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-1486-2336>

Прийнято: 17.07.2025 | Опубліковано: 31.07.2025

***Анотація.** Зміни у безпековому середовищі в світі та навколо України вимагають ретельної оцінки економічної ситуації в державі та своєчасного реагування на дестабілізуючі фактори. Одним із показників, який застосовується для оцінювання спроможності економіки України функціонувати в сучасних умовах – є рівень економічної безпеки держави.*

В статті обґрунтована важливість розвитку теоретико-методологічних засад і удосконалення науково-практичних рекомендацій забезпечення економічної безпеки України на довгострокову перспективу.

Метою статті є винайдення науково-методичного апарату оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки держави як механізму вчасного реагування на ризики і загрози для економічної безпеки.

Отримані науково-прикладні результати спрямовані на розвиток методичних основ інтегрального оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки держави у контексті методології дослідження

економічної безпеки України. Вони можуть бути корисним для практичного використання країнами, що розвиваються, знаходяться на стадії післявоєнного відновлення і зацікавлені в формуванні раціональної економічної політики сфокусованої на випередження.

Ключові слова: економічна безпека, економічна стійкість, оцінювання стану економічної безпеки, науково-методичний апарат, методологія, інтегральний індекс, післявоєнне відновлення.

Scientific and methodological apparatus of the methodology of assessment and forecasting the level of economic security of Ukraine

Yuliya Lutsyk,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, National Defense University of Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1486-2336>

Abstract. *Changes in the security environment in the world and around Ukraine require a thorough assessment of the economic situation in the state and timely response to destabilizing factors. One of the indicators used to assess the ability of the Ukrainian economy to function in modern conditions is the level of economic security of the state.*

The article substantiates the importance of developing theoretical and methodological foundations and improving scientific and practical recommendations for ensuring the economic security of Ukraine in the long term.

The aim of the article is to invent a scientific and methodological apparatus for assessing and forecasting the level of economic security of the state as a mechanism for timely response to risks and threats to economic security.

The obtained scientific and applied results are aimed at developing methodological foundations for an integrated assessment and forecasting of the

level of economic security of the state in the context of the methodology for studying the economic security of Ukraine. They can be useful for practical use by developing countries that are at the stage of post-war recovery and are interested in forming a rational economic policy focused on preemption.

Keywords: *economic security, economic stability, assessment of the state of economic security, scientific and methodological apparatus, methodology, integral index, post-war recovery.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, в Україні для визначення рівня економічної безпеки країни застосовуються “Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України”, затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277 (далі – Методичні рекомендації) [8].

Відповідно до Методичних рекомендацій, Міністерство економіки України визначає інтегральний індекс економічної безпеки України в цілому та за окремими сферами діяльності держави. Даний показник застосовується для оцінювання спроможності економіки України функціонувати в сучасних умовах, виявлення потенційно можливих загроз економічній безпеці в Україні та для прийняття управлінських рішень щодо аналізу, запобігання та попередження реальних і потенційних загроз національним інтересам у відповідній сфері.

Аналіз існуючих підходів до розрахунку рівня економічної безпеки України дозволяє зробити висновок, що діючи Методичні рекомендації розрахунку рівня економічної безпеки держави не повністю відповідають сучасному стану національної економіки, обумовленому руйнуваннями і втратами внаслідок бойових дій. Методичні рекомендації не враховують набутий досвід воєнного стану в державі, який свідчить про необхідність перегляду кількості та пріоритетності складових економічної безпеки,

множини (переліку) індикаторів та їх репрезентативності, достовірності та інформаційної доступності, крім того ґрунтуються, в основному, на підставі офіційних даних статистичного обліку та експертних оцінок, у тому числі рейтингових звітів міжнародних неурядових організацій, достовірність отримання яких в умовах війни та у певний період після завершення війни – проблематичне. Діючи Методичні рекомендації не забезпечують можливості прогнозування рівня економічної безпеки держави на середньо- та довгострокову перспективи, особливо в сучасних умовах невизначеності. Тому вказані Методичні рекомендації потребують уточнення і оновлення відповідно до вимог часу. [9, 16]

Доцільно зазначити, що підходи до розрахунку рівня економічної безпеки України, регламентовані у Методичних рекомендаціях, відображені в “Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року”, яка затверджена Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021 (далі – Стратегія). В Стратегії, як основні, розглядаються не всі із дев’яти встановлених у Методичних рекомендаціях складових економічної безпеки, лише п’ять із них.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Виходячи із аналізу стану справ в державі та втрат національної економіки в умовах відбиття збройної агресії РФ, в Україні досить жваво відбувається обговорення на державному рівні та у науковому і суспільному середовищах питання економічної безпеки держави. Із чисельних публікацій на увагу заслуговують роботи Я. Базилук, Є. Белашов, Р. Власенко, Я. Жаліло, Л. Зубко, Н. Іванова, В. Мартинюк, І. Ткача, Ю. Харазішвілі [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7]. В наведених наукових працях розглянуті окремі питання методології оцінювання економічної безпеки, запропоновані власні підходи до оцінювання економічної безпеки держави, де визначена система показників, інформаційна база для їх розрахунку, методи

оцінювання фактичних значень показників для співставлення їх з відповідними пороговими значеннями.

Роботами з питань розвитку економічної безпеки відомі такі вчені як Т. Сак [10], вивчає складові економічної безпеки, відзначаючи їхню дискусійність і суперечливість; О. Тимошенко [11] відмічає наявність протиріч у науково-методичних підходах до оцінювання економічної безпеки, що знижує достовірність результатів і вказує на неможливість (недоцільність та помилковість) застосування порогових значень індикаторів, запозичених з економік високорозвинених країн, у якості нормативних для економік країн, які розвиваються.

Для вирішення проблеми забезпечення економічної безпеки України залучено провідні українські наукові інституції, зокрема Національний інститут стратегічних досліджень, який відзначає в своїх роботах, наприклад [12], що офіційні підходи до розрахунку рівня безпеки недостатньо враховують фактори тіньової економіки, темпи науково-технологічного прогресу та завантаженість капіталу, інші чинники, що призводить до некоректних результатів інтегральної оцінки.

Проте, в цих роботах недостатньо приділено уваги прогнозуванню рівня економічної безпеки держави на середньо- та довгострокову перспективи, що дозволило б вчасно реагування на існуючі ризики і загрози та сформувати економічну політику сфокусовану на випередження.

Формулювання цілей статті. Динамічність та багатомірність економічного середовища спонукає до пошуку оптимального механізму вчасного та адаптивного реагування на існуючі ризики і загрози. Відповідно метою статті є обґрунтування пропозицій щодо засад оновлення діючих Методичних рекомендацій розрахунку рівня економічної безпеки України як ефективного механізму попередження і нівелювання загроз для економічної безпеки та формування гнучкої (адаптивної) комплексної державної політики

щодо забезпечення економічної стійкості та досягнення належного рівня економічної безпеки держави в умовах невизначеності безпекової ситуації.

Запропонований науково-методичний апарат оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни може розглядатися як пропозиція до засад оновлення методології дослідження економічної безпеки і може бути прийнятий за основу для синтезу моделі системи забезпечення економічної безпеки, як складної організаційної системи.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до “Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України”, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277 (далі – Методичні рекомендації), Міністерство економіки України визначає інтегральний індекс економічної безпеки України в цілому та за дев’ятью окремими сферами діяльності держави. Розрахунок інтегрального індексу економічної безпеки здійснюється у розрізі субіндексів (складових економічної безпеки) на основі системи з понад 129 окремих індикаторів, які базуються як на статистичних даних, так і даних, отриманих шляхом опитування респондентів: виробнича безпека – 16 індикаторів; демографічна безпека – 7 індикаторів; енергетична безпека – 10 індикаторів; зовнішньоекономічна безпека – 11 індикаторів; інвестиційно-інноваційна безпека – 15 індикаторів; макроекономічна безпека – 12 індикаторів; продовольча безпека – 11 індикаторів; соціальна безпека – 15 індикаторів; фінансова безпека – 32 індикатори. Офіційний підхід Міністерства економіки України ґрунтується на коефіцієнтно-вагових оцінках [8], де інтегральний показник розраховується за допомогою вагових коефіцієнтів. Тим самим, кожний із видів безпеки має значення вагового коефіцієнта, який використовується для розрахунку субіндексів економічної безпеки та інтегрального індексу економічної безпеки в цілому.

Як зазначено вище, у Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року для розрахунку рівня економічної безпеки збережений підхід Методичних рекомендацій, але нормовані не всі дев'ять встановлених у Методичних рекомендаціях складових економічної безпеки, а лише п'ять з них, визнаних на державному рівні пріоритетними, станом на 2021 рік, у такій послідовності: фінансова безпека, виробнича безпека, зовнішньоекономічна безпека, інвестиційно-інноваційна безпека, макроекономічна безпека.

Необхідно звергнути увагу на те, що переважна більшість вагових коефіцієнтів встановлюється експертним методом, що значною мірою має суб'єктивний характер. Розраховані експертним методом вагові коефіцієнти вважаються постійними, що не відповідає дійсності, так як з часом відбуваються суттєві зміни в безпековому середовищі, що не може не впливати на економіку країни та на її економічну безпеку, відповідно дане питання потребує систематичного перегляду, оновлення та уточнення.

У розділі IV “Формування множин (переліку) індикаторів” пункті 14 Методичних рекомендацій, зазначено, що перегляд системи індикаторів та їх характеристичних значень має здійснюватися у разі необхідності, але не рідше, ніж один раз на п'ять років “у зв'язку із змінами в національній і світовій економіці” [8].

Зауважимо, що зазначені Методичні рекомендації були прийняті в 2013 році, наступна редакція їх мала бути здійснена в 2018 році, далі – не пізніше 2023 року, принаймні так задекларовано в документі, але не відбулася. Без змін лишилися: перелік складових економічної безпеки, їх репрезентативність рівню економічної безпеки держави, адекватність відображення стану складової безпеки; характеристичні значення індикаторів та їх ознаки стимулятора чи дестимулятора; значення вагових коефіцієнтів для розрахунку субіндексів економічної безпеки та інтегрального показника економічної безпеки.

Аналіз існуючих підходів до розрахунку рівня економічної безпеки України дозволяє зробити висновок, що діючі Методичні рекомендації розрахунку рівня економічної безпеки держави не повністю відповідають сучасному стану національної економіки, обумовленому руйнуваннями і втратами внаслідок бойових дій, не враховують набутий досвід воєнного стану в державі, не забезпечують можливості прогнозування рівня економічної безпеки держави на середньо- та довгострокову перспективи особливо в сучасних умовах невизначеності безпекової ситуації і потребують уточнення та оновлення відповідно до вимог часу.

Автор вважає, що методичні підходи до визначення рівня економічної безпеки України мають бути єдиними, однак із чітко встановленою періодичністю уточнюватися. Застосування єдиних методичних підходів і критеріїв оцінювання та прогнозування економічної безпеки країни дозволить не лише періодично здійснювати порівняння результатів за різними часовими проміжками, сферами і напрямками діяльності держави, а й проводити якісний аналіз стану реалізації секторальних заходів у сфері забезпечення економічної безпеки з метою обґрунтованого визначення пріоритетів, перспектив і внесення (за потреби) уточнень до державної політики за відповідними напрямками діяльності.

Відповідно, одним із завдань дослідження є розвиток методичних основ оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни шляхом розроблення комплексної методики оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки на середньо- та довгострокову перспективи з урахування досвіду втрат від збройної агресії російської федерації, перспектив повоєнного відновлення і розвитку національної економіки. Що, в свою чергу, сприятиме прийняттю обґрунтованих та ефективних управлінських рішень державного рівня.

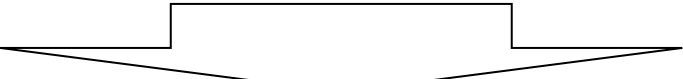
Методологія в загальному – це сукупність методів та прийомів дослідження, які застосовуються в науці з урахуванням специфіки об'єкта її пізнання. Вона є органічною визначальною частиною економічної науки управління суспільним виробництвом [13].

В даній роботі запропонована (розроблена) комплексна Методологія оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки України. Запропонована Методологія оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни базується на принципах: наукової обґрунтованості, неперервності, системності, адекватності, багатоваріантності, цілеспрямованості, гнучкості, ефективності, які більш детально розкриті в другому розділі даної роботи.

Аналіз теоретичних джерел щодо підходів до оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки, дозволив виділити та розробити наступні обов'язкові елементи Методології оцінювання та прогнозування економічної безпеки держави: визначення мети оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни; обґрунтування принципів оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни; вибір методів оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни; виокремлення завдань щодо оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни; формування комплексу заходів щодо перспективного розвитку та відновлення економіки (сценарний прогноз) на довгострокову перспективу з урахуванням реалій втрат національної економіки. Етапи Методології оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни та їх характеристика представлені на рис. 1.

Методологія оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки України

	
Мета – розроблені теоретико-методологічні засади і прикладні рекомендації для забезпечення економічної безпеки та економічної стійкості України на довгострокову перспективу в умовах невизначеності	Принципи Методології оцінювання та прогнозування: -наукової обґрунтованості, -неперервності, -системності, -адекватності, -багатоваріантності, -цілеспрямованості, -гнучкості, -ефективності
Етапи методології	Характеристика етапів
	
I. ЕТАП Підготовчий: -формування вибірки даних об'єкта досліджень; -формування системи показників; -аналіз індикаторів об'єкта досліджень	Вихідні данні: -Державної служби статистики України; -Міністерства економіки України, -Національного банку України, -інших державних виконавчих органів
	
II. ЕТАП Дослідницький: -вибір методів дослідження; -вибір моделей дослідження Методи математичного моделювання відібрані: -МНК (метод найменших квадратів); -МГУА (метод групового урахування аргументів);	Класифікація методів математичного моделювання: -індуктивні; -дедуктивні; -комбіновані Вимоги до відібраних методів моделювання: -достовірність результатів моделювання; -оперативність; -контрольованість результатів;

-метод Хольта (подвійне експоненційне згладжування), -АРІКС (авторегресія з інтегрованим ковзним середнім)	-відповідність рівню керівництва; -системність; -деталізація; -програмна селекція моделі.
ІІІ. ЕТАП Виконавчий (теоретичний) 1. Формування методу оцінювання рівня економічної безпеки України та її складових: -модель системи оцінювання рівня економічної безпеки України; -моделі підсистем оцінювання рівнів складових економічної безпеки України	-Алгоритм розроблення дворівневої моделі оцінювання рівня економічної безпеки України; -Дворівнева математична модель оцінювання рівня економічної безпеки України та її складових; -Методика оцінювання рівня економічної безпеки України та її складових
Математична модель оцінювання рівня економічної безпеки України та її складових: $z = -0,36 + 0,19 * \sqrt{y_1} + 0,09 * y_2^2 + 0,19 * \sqrt{y_3} + 0,2 * \sqrt{y_4} + 0,21 * \sqrt{y_5} + 0,09 * y_6 + 0,1 * y_7^2 + 0,16 * \sqrt{y_8} + 0,14 * \sqrt{y_9},$	
ІІІ. ЕТАП Виконавчий (теоретичний) 2. Формування методу прогнозування зміни рівня економічної безпеки країни та показників її складових	-Алгоритм розроблення моделей прогнозування рівня економічної безпеки країни; -Математична модель прогнозування зміни рівня економічної безпеки країни та показників її складових; -Методика прогнозування зміни рівня економічної безпеки країни та показників її складових
Математична модель прогнозування рівня економічної безпеки: $\Delta^d y(k) = a_0 + \sum_{i=1}^p a_i \Delta^d y(k-i) + \sum_{j=1}^q b_j \varepsilon(k-j) + \varepsilon(k)$	

III. ЕТАП Виконавчий (теоретичний)

3. Формування Комплексної Методики оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки держави на середньостроковий та довгостроковий часові горизонти з урахуванням реалій втрат національної економіки

IV. ЕТАП (Перевірочний) Аналіз та оцінка на придатність, Комплексної Методики оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки держави

Нормалізація та денормалізація даних	Діапазони точності прогнозів за MAPE	Перевірка моделі на адекватність за критерієм Фішера
---	---	---

Процедура денормалізації даних:

$$y = y_{norm}(y_{max} - y_{-}) + y_{-}$$

Перевірка точності отриманої моделі економічної безпеки:

$$MAPE = \frac{1}{n} + \sum_{i=1}^n \frac{|y_i - \hat{y}_i|}{y_i} * 100$$

Перевірка на адекватність отриманої моделі економічної безпеки:

$$Z = \frac{D^{**}\eta}{(\sigma^2)^{**}} \sim F_{\alpha}(n-1, n-m)$$

V. ЕТАП Виконавчий (практичний)

Моделювання та прогнозування рівня економічної безпеки України та її складових

Застосування комплексної **Методики оцінювання та прогнозування** рівня економічної безпеки держави

VI. ЕТАП Результативний.

Забезпечення економічної безпеки та економічної стійкості України на довгострокову перспективу в умовах невизначеності

Дотримання **принципів** формування державної політики та стратегії досягнення економічної безпеки та економічної стійкості на довгострокову перспективу в умовах невизначеності:

	-раціональної організації управлінських процесів; -раціональної структури управління; -релевантності інформації; -управління якістю рішень; -зворотного зв'язку.
--	--

Рис. 1. Методологія оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки України

Для синтезу моделі складної системи економічної безпеки обґрунтовано вибір математичного апарату. З точки зору вирішення поставленого завдання, методи математичного моделювання можливо поділити на три великі групи: дедуктивні математичні методи, індуктивні математичні методи та їх комбінація. На вибір математичного апарату вплинули вимоги, які висуваються до моделей: достовірність результатів моделювання; оперативність; контрольованість результатів; відповідність рівню керівництва; системність; деталізація, програмна селекція моделі, об'ємність вибірки початкових даних. [14]

Найбільш придатними для вирішення поставленого завдання є група індуктивних методів математичного моделювання, які здатні без участі людини побудувати модель складної системи, виходячи з вибірки початкових даних та відомої реакції на вплив аргументів. Перевагами індуктивних методів в ході довгострокового прогнозування поведінки процесів є: побудова нефізичних моделей для довгострокового прогнозу; вибір класу рівнянь і виду опорної функції за допомогою ЕОМ, яка перебирає варіанти за критеріями вибору моделі; вибір безлічі вихідних і вхідних змінних, а також “ведучої” змінної за допомогою ЕОМ; змінні, що погано прогнозуються, прогнозуються додатково, в другу чергу; можливість прогнозування при неповному інформаційному базисі; побудова моделі можлива у разі часткової відсутності початкових даних.

Функція дослідників в індуктивних методах заключається в формуванні для ЕОМ критеріїв вибору й інтерпретації параметрів, що рекомендуються як кращі. Дослідники можуть впливати на результат моделювання тільки через постановку нових критеріїв. Індуктивні методи є об'єктивним інструментом оцінювання важливості запропонованих параметрів поведінки процесу.

Так, для синтезу моделі системи економічної безпеки держави, як складної організаційної системи, автор вважає доцільним використовувати наступні методи математичного моделювання:

на етапі оцінювання рівня економічної безпеки країни, яке базується на формуванні інтегральної оцінки рівня економічної безпеки через оцінку впливу її складових, доцільним є застосування таких математичних методів: МНК та МГУА. Відбір моделей здійснено з використанням зовнішніх критеріїв оцінки якості моделей (критерій АІС, критерій DW, коефіцієнт R^2 , похибки MSE та MAPE);

на етапі прогнозування зміни рівня економічної безпеки країни та її складових на середньо- та довгострокові часові горизонти, доцільно використовувати математичні методи: Хольта, АРІКС, МГУА. [15]

Таким чином, запропоновано науково-методичний апарат для методології оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки країни, який відповідає сучасному стану національної економіки України, обумовленому руйнуваннями і втратами внаслідок бойових дій, враховує набутий досвід воєнного стану в державі, ґрунтується на попередженні загроз та завчасного усунення їх негативних наслідків для економічної безпеки України. Основною вимогою, при розробці апарату, є його відносна простота при дотриманні наукової коректності, зрозумілості, наочності і придатності для використання у практичному середовищі особами, які приймають управлінські рішення або готують пропозиції для їх прийняття, при одночасному забезпеченні наукової новизни і математичної обґрунтованості

при постановці завдань досліджень та їх вирішенні. Результатом реалізації запропонованої Методології оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки держави є забезпечення економічної безпеки та економічної стійкості України на довгострокову перспективу в умовах невизначеності.

Висновки. В якості висновку, з проведеного у статті дослідження та розроблення науково-методичного апарату для методології оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки України доцільно зазначити, що:

1. Аналіз діючих Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України свідчить про те, що регламентований в них підхід розрахунку ґрунтується, в основному, на офіційних даних статистичного обліку та експертних оцінок, у тому числі рейтингових звітів міжнародних неурядових організацій, що забезпечує апостеріорне виявлення негативних наслідків для економічної безпеки. Даний принцип був виправданий за умов мирного часу, стабільного політичного, військового, дипломатичного, економічного стану держави.

2. Принциповою особливістю є стійкі зміни безпекової ситуації в світі і навколо України, внаслідок чого діючі Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, перелік основних індикаторів стану економічної безпеки, їхні порогові значення та цільові орієнтири системи індикаторів та їх характеристичних значень не повністю відповідають сучасному стану національної економіки, не враховують наслідки років воєнного стану в державі, не забезпечують репрезентативності, достовірності та інформаційної доступності в умовах війни, потребують перегляду та оновлення, відповідно до вимог часу для забезпечення можливості апріорного прогнозування рівня економічної безпеки держави на середньо- та довгострокову перспективи.

3. Актуальним питанням є необхідність оновлених методологічних (методичних) шляхом розроблення комплексної методики оцінювання та

прогнозування рівня економічної безпеки на середньо- та довгострокову перспективи з урахування втрат від збройної агресії російської федерації, перспектив повоєнного відновлення і розвитку національної економіки.

4. Для вирішення зазначеного завдання запропоновані засади авторської методології оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки України, яка складається із шести умовних етапів, що дозволяє забезпечити формування інтегральної оцінки рівня економічної безпеки через оцінювання впливу її складових та спрогнозувати зміни рівня економічної безпеки на середньо- та довгострокові часові горизонти.

Основною метою під час розробки було дотримання вимог відносної простоти і наукової коректності, зрозумілості, наочності і придатності для використання у практичному середовищі посадовими особами, які приймають управлінські рішення або готують пропозиції для їх прийняття.

5. Запропоновані засади методології відповідають сучасному стану національної економіки України, обумовленому руйнуваннями і втратами внаслідок бойових дій, враховують набутий досвід воєнного стану в державі, ґрунтуються на попередженні загроз та завчасному усуненні їх негативних наслідків для економічної безпеки України.

6. У перспективі подальших досліджень науковий пошук повинен бути зосереджений на прикладних аспектах застосування запропонованого механізму оцінювання та прогнозування рівня економічної безпеки України.

Список використаних джерел:

1. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни. Еспертно-аналітична доповідь / Жаліло Я.А., Базилук Я. Б., Белашов Є. В.; Власенко Р. В. та ін. Київ : НІСД, 2024. 71 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-05/ad_ekonombezpeka_2024_220524.pdf (дата звернення 25.05.2025).

2. Зубко Т.Л. Методи оцінювання економічної безпеки країни. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2022. № 2 (125). С. 18-23. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2022/2_2022/5.pdf (дата звернення 25.05.2025).
3. Іванова Н.С. Прогнозування економічної безпеки регіонів для забезпечення безпеки національної економіки : монографія. Кривий Ріг : ФОП Чернявський Д.О., 2018. 381 с. URL: <https://www.researchgate.net/publication/373292697> (дата звернення 25.07.2025).
4. Мартинюк В.П. Оцінка стану національної економіки на основі інтегрального показника економічної безпеки держави. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2013. № 25(1). С. 179-187. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есмері_2013_25%281%29__22 (дата звернення 25.05.2025).
5. Ткач І. М. Концептуальні засади воєнно-економічної безпеки держави : монографія. Київ : НУОУ ім. І. Черняхівського, 2018. 312 с.
6. Харазішвілі Ю.М. Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації : монографія. Київ, 2019. 304 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2019/02/Harazishvili_monograf_2019-ost.pdf (дата звернення 25.05.2025).
7. Харазішвілі Ю.М. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі. аналіт. доп. Київ : НІСД, 2014. С. 117. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-12/prognoz-5238с.pdf> (дата звернення 25.05.2025).
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>. (дата звернення 25.05.2025).

9. Луцик Ю.О. Основні підходи та нові можливості оцінювання рівня економічної безпеки України // Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. №18 (2023). С. 29. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/issue/view/18/53> (дата звернення: 25.05.2025)

10. Сак Т.В. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції. URL: <https://core.ac.uk/reader/153578704> (дата звернення: 25.05.2025)

11. Тимошенко О.В. Методичні підходи до оцінювання рівня економічної безпеки держави. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2014_6_6.pdf (дата звернення: 25.05.2025)

12. Щодо вдосконалення методології інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки України. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1358/> (дата звернення: 25.05.2025)

13. Стельмашук А.М. Державне регулювання економіки : Навчальний посібник. / А.М. Стельмашук. – Тернопіль : ТАНГ. – 2000. – 315 с. URL: https://library.wunu.edu.ua/files/EVD/book_stelm_DRE.pdf (дата звернення: 25.05.2025)

14. Городнов В.П., Дробаха Г.А., Єрмошин М.О., Смірнов Є.Б., Ткаченко В.І. Моделювання бойових дій військ (сил) протиповітряної оборони та інформаційне забезпечення процесів управління ними (теорія, практика, історія розвитку). Монографія. – Харків: ХВУ, 2004.

15. Биченков В.В., Биченков М.В., Луцик Ю.О. / Модель визначення рівня економічної безпеки України з використанням методів статистичного аналізу // Збірник наукових праць “Актуальні проблеми національної економіки в інтересах безпеки і оборони держави та шляхи їх вирішення” : Матеріали науково-практичного семінару (Київ, 31 травня 2023 року). – Київ : НУОУ,

2023. С. 176. URL:
https://pm.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24840/3/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7_%D0%9D%D0%9F%D0%A1_2023.pdf (дата звернення: 25.05.2025)

16. Луцик Ю. О. Проблемні питання оцінювання економічної безпеки України та шляхи їх вирішення // *Електронне наукове видання “Публічне адміністрування та національна безпека”*. 2025. № 1. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2025-1-10637> (дата звернення 25.05.2025).

References:

1. Zhalilo YA.A. (2024) Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh tryvaloyi viyny. Ekspertno-analitychna dopovid' / Zhalilo YA.A., Bazylyuk YA. B., Byelashov YE. V.; Vlasenko R. V. ta in. [Economic security of Ukraine in conditions of a protracted war. Expert and analytical report]. Kyiv : NISD. Available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-05/ad_ekonombezpeka_2024_220524.pdf (accessed May 25, 2025)

2. Zubko T.L. (2022) Metody otsinyuvannya ekonomichnoyi bezpeky krayiny [Methods of assessing the economic security of the country]. Derzhava ta rehiony. Ser. Ekonomika ta pidpryemnytstvo. № 2 (125). 18-23 p. Available at: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2022/2_2022/5.pdf (accessed May 25, 2025)

3. Ivanova N.S. (2018) Prohnozuvannya ekonomichnoyi bezpeky rehioniv dlya zabezpechennya bezpeky natsional'noyi ekonomiky : monohrafiya [Forecasting the economic security of regions to ensure the security of the national economy: monograph]. Kryvyy Rih : FOP Chernyavs'ky D.O., 381 p. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/373292697> (accessed May 25, 2025)

4. Martynyuk V.P. (2013) Otsinka stanu natsional'noyi ekonomiky na osnovi intehrал'noho pokaznyka ekonomichnoyi bezpeky derzhavy [Assessment of the state

of the national economy based on the integral indicator of the economic security of the state]. *Ekonomika. Menedzhment. Pidpryyemnytstvo*. № 25(1). 179-187 p. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecmepi_2013_25%281%29__22 (accessed May 25, 2025)

5. Tkach I. M. (2018) *Kontseptual'ni zasady voyenno-ekonomichnoyi bezpeky derzhavy : monohrafiya* [Conceptual principles of military-economic security of the state]. Kyiv : NUOU im. I. Chernyakhovs'koho. 312 p. (in Ukrainian)

6. Kharazishvili YU.M. (2019) *Systemna bezpeka staloho rozvytku: instrumentariy otsinky, rezervy ta stratehichni stsenariyi realizatsiyi : monohrafiya* [System security of sustainable development: assessment tools, reserves and strategic implementation scenarios] Kyiv. 304 p. Available at: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2019/02/Harazishvili_monograf_2019-ost.pdf (accessed May 25, 2025)

7. Kharazishvili YU.M. (2014) *Prohnozuвання indykatoriv, porohovykh znachen' ta rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny u seredn'ostrokoviyy perspektyvi : analit. dop* [Forecasting indicators, threshold values and level of economic security of Ukraine in the medium term]. Kyiv : NISD. 117 p. Available at: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-12/prognoz-5238c.pdf> (accessed May 25, 2025)

8. *Pro zatverdzhennya Metodichnykh rekomendatsiy shchodo rozrakhunku rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny : Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrayiny vid 29 zhovtnya 2013 r. № 1277* [On approval of Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>. (accessed May 25, 2025)

9. Lutsyk YU.O. (2023) *Osnovni pidkhody ta novi mozhlyvosti otsinyuvannya rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny* [Basic approaches and new possibilities

for assessing the level of economic security of Ukraine] Tavriys'kyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika. № 18. 29 p. Available at: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/issue/view/18/53> (accessed May 25, 2025)

10. Sak T.V. (2013) Ekonomichna bezpeka Ukrayiny: ponyattya, struktura, osnovni tendentsiyi [Economic security of Ukraine: concept, structure, main trends]. Available at: <https://core.ac.uk/reader/153578704> (accessed May 25, 2025)

11. Tymoshenko O.V. Metodychni pidkhody do otsinyuvannya rivnya ekonomichnoyi bezpeky derzhavy [Methodological approaches to assessing the level of economic security of the state] Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2014_6_6.pdf (accessed July 25, 2025)

12. Shchodo vdoskonalennya metodolohiyi intehral'noho otsinyuvannya rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny. Analitychna zapyska [On improving the methodology for the integrated assessment of the level of economic security of Ukraine]. Available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1358/> (accessed May 25, 2025)

13. Stel'mashchuk A.M. (2000) Derzhavne rehulyuvannya ekonomiky : navch. posib [State regulation of the economy]. Ternopil' : TANH. 315 p. Available at: https://library.wunu.edu.ua/files/EVD/book_stelm_DRE.pdf (accessed May 25, 2025)

14. Horodnov V.P. (2004) Modelyuvannya boyovykh diy viys'k (syl) protypovitryanoyi oborony ta informatsiyne zabezpechennya protsesiv upravlinnya nymy (teoriya, praktyka, istoriya rozvytku) : monohrafiya [Modeling of combat operations of air defense troops (forces) and information support of their management processes (theory, practice, history of development)]. Kharkiv : KHVU. (in Ukrainian)

15. Bychenkov V.V. (2023) Model' vyznachennya rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny z vykorystannyam metodiv statystychnoho

analizu [Model for determining the level of economic security of Ukraine using statistical analysis methods]. Zbirnyk naukovykh prats' "Aktual'ni problemy natsional'noyi ekonomiky v interesakh bezpeky i oborony derzhavy ta shlyakhy yikh vyrishennya" : Materialy naukovy-praktychnoho seminaru. Kyiv : NUOU. 176 p. Available at: https://pm.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24840/3/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7_%D0%9D%D0%9F%D0%A1_2023.pdf (accessed May 25, 2025)

16. Lutsyk YU. O. (2025) Problemni pytannya otsinyuvannya ekonomichnoyi bezpeky Ukrayiny ta shlyakhy yikh vyrishennya [Problematic issues of assessing the economic security of Ukraine and ways to solve them]. Elektronne naukovye vydannya "Publichne administruvannya ta natsional'na bezpeka". № 1. Available at: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2025-1-10637> (accessed May 25, 2025)